

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	9
-------------	---

ŞİİR VE GÖRSELLİK

Şiir, Fotoğraf ve Gerçeklik.....	15
Şiir, Fotoğraf ve Görme.....	25
Şiirin ve Fotoğrafın İşlevleri.....	29
Şiir, Fotoğraf ve İmge.....	32
Çoklu Okuma.....	38
Çözümleme Kılavuzu.....	50
Biçimsel ve Teknik Okuma, Anlamsal Okumanın Unsurları.....	50
1. Biçimsel ve Teknik Okuma.....	50
a. Işık.....	50
b. Odak Noktası.....	52
c. Simetri.....	53
d. Derinlik.....	54
e. Renkler.....	55
2. İçerik Okuması.....	55
a. Konu.....	55
b. Zaman.....	56
c. Mekân.....	56
d. Çerçevenin Dışında Kalanlar.....	57
e. Görsel İmgeler, Semboller, Mecazlar.....	58
f. Mesaj.....	58

MESAJ VE FOTOĞRAF

O Fotoğraf.....	59
Şiiri, Fotoğraf Gibi Okumak.....	61
1. Biçimsel ve Teknik Okuma.....	64
a. Simetri.....	64
b. Derinlik.....	65

c. Renkler.....	67
d. Perspektif.....	68
2. İçerik Okuması.....	70
a. Mekân.....	70
b. Sonuç.....	73

GÖRSEL TAHLİLİN ŞİİRİ

Bir Otobiyografi İçin Giriş Şiiri.....	75
Fotoğrafın Konusu Olarak Okuma.....	76
1. Biçimsel ve Teknik Okuma.....	77
a. Odak Noktası.....	77
b. Derinlik.....	79
c. Perspektif.....	79
d. Orantı, Simetri, Uyum.....	80
2. İçerik Okuması.....	81
a. Konu.....	81
b. Zaman.....	82
c. Çerçevenin Dışında Kalanlar.....	83
d. Mesaj.....	83
e. Sonuç.....	83

PORTRE

Şairin (Yanmış) Portresi.....	85
Portre Çekimi Şiiri.....	86
1. Biçimsel ve Teknik Okuma.....	88
a. Derinlik.....	88
b. Odak Noktası.....	89
c. Simetri.....	89
d. Arka Plan.....	90
2. Anlamsal Okuma.....	90
a. Mekân.....	90
b. Zaman.....	91
c. Kadrajın Dışındakiler.....	92
d. Konuların Tertibi.....	92

e. Perspektif.....	93
f. Sonuç.....	93

BAĞLAM

Fotoğraf.....	95
Şairin Gözünden Fotoğraf.....	96
1. Biçimsel ve Teknik Okuma.....	96
a. Işık.....	96
b. Odak Noktası.....	97
c. Perspektif.....	97
2. İçerik Okuması.....	98
a. Konu.....	98
b. Zaman.....	99
c. Çerçevenin Dışındakiler.....	101
d. Sonuç.....	101

ŞİİRİN FOTOĞRAFI

Fotoğraf.....	103
Kelimelerle Fotoğraf Çekmek.....	104
1. Biçimsel ve Teknik Okuma.....	105
a. Odak Noktası.....	105
b. Simetri.....	105
c. Perspektif ve Derinlik.....	107
2. İçerik Okuması.....	107
a. Konu.....	107
b. Zaman ve Mekân.....	108
c. İmge.....	109
d. Çerçevenin Dışında Kalanlar.....	109
e. Sonuç.....	110

ŞİİR YA DA FOTOĞRAF

Şahin'in Kopardığı Elmas.....	111
Şairin ve Fotoğrafçının Bakış Açısı.....	113
1. Biçimsel ve Teknik Okuma.....	114
a. Odak Noktası.....	114

b. Perspektif.....	116
c. Derinlik.....	117
2. İçerik Okuması.....	118
a. Konu.....	118
b. Zaman.....	119
c. Mekân.....	119
d. Çerçevenin Dışında Kalanlar.....	120
e. İmge.....	120
f. Sonuç.....	122

FOTOĞRAFİK ŞİİRLER

Objektif / Turhan Doyuran.....	123
Bir Fotoğrafta Park-Otel Üzerinedir / İlhan Berk.....	124
Fotoğraf / Gonca Özmen.....	125
Durmak / Turgut Uyar.....	126
Gizli Bir Fotoğrafın İçeriğinin Şiirsel Anlatımı / Tahir Ün.....	127
Resim / Oktay Rıfat.....	128
Fotoğraftaki Çocuk / Mücap Ofluoğlu.....	129
Resim / Murathan Mungan.....	130
Tevfik Abi'nin Kendisi ve Eski Bir Fotoğrafı / Ergin Günçe.....	131
Şairin (Yandan Yamsılı) Önden Portresi / Enis Batur.....	132
Resmim İçin / Mehmet Akif Ersoy.....	133
Bir Albümden Resimler / Behçet Necatigil.....	134
Camdan / Cemal Süreyya.....	135
Bir Fotoğrafta Sen / Ümit Yaşar Oğuzcan.....	136
Siyah-Beyaz / Şavkar Altınel.....	137
Eski Zaman Meyhanesinin Buzlu Cam Ardından	
Çekilmiş Resmi / Ali Haydar Aksal.....	138
Fotoğraf ve Saat / Roni Margulies.....	139
Anıların Künyesi / Refik Durbaş.....	140
SONUÇ	141
KAYNAKLAR	147
DİZİN	153

ÖN SÖZ

Türk edebiyatı için yeni olsa da Batı'da, bilhassa görsel disiplinlere dayalı okumaların eskiye dayandığı bilinmektedir. İletişimde görsele dayalı unsurlarının sıkça kullanılması ve bunun sonucu olarak çok disiplinli metinlerin ortaya çıkması, görsel disiplinlere dayalı metinlerin ve yaklaşımların dikkate alınmasını gerekli kılmıştır. Türk edebiyatında bu tür metinlerin en azından resme yazılan şiirler, görsel şiir veya somut şiirler bağlamında, bilinçli ya da bilinçsiz olarak yazıldığı bilinmektedir. Bu metinlerin başlangıçta az olabileceği düşünülse de araştırıldığında çok miktarda görsel temelli metnin olduğu ve bunların görsel disiplinlerin metotlarıyla incelenmesi gerektiği anlaşılmış; çalışma, bu tespitten yola çıkılarak hazırlanmıştır.

Kitabın ilk bölümünde fotoğraf ve şiir arasındaki ilgi tespit edilmiş, bu amaçla fotoğraf ve şiir için geçerli olan bazı temel kavramlarla ilgili iki disiplinin bakış açısı ortaya konmuştur. Bu değerlendirmeler daha çok iki disiplin arasındaki benzerlikler üzerine kuruludur. Şiir çözümlerinde fotoğraf okuma yöntemi esas alınmış, şiirler iki başlık altında incelenmiştir. Birinci kısımda biçimsel ve teknik okuma yapılmış; bu okumada ışık, odak noktası, simetri, perspektif, derinlik, renkler gibi unsurlar ele alınmıştır. İkinci kısımda ise içerik okuması yapılmış; konu, zaman, mekân, çerçevenin dışında kalanlar, imge, sembol ve mesaj gibi unsurlar dikkate alınmıştır. Bu başlıklardan bazıları, klasik şiir çözümlene yöntemlerinde kullanılıyor olsa da çözümlenmede bu başlıklar fotoğraf tekniği açısın-

dan değerlendirilmiştir. Şiirler seçilirken; fotoğrafa yazılan şiirler, fotoğraf arkası şiirler, görsel ya da somut şiirler, bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Çalışmada, anlatımıyla fotoğraf algısı oluşturan şiirler, fotoğraf tekniğiyle yazılmış şiirler ve muhteva olarak fotoğrafı tahlil eden şiirler esas alınmıştır. Seçilen şiirlerde bazı fotoğrafik öğeler ağırlık kazanırken bazı şiirlerde ise diğer fotoğrafik öğeler ağırlık kazanmıştır. Birbirinden farklı bakış açısıyla yazılmış altı örnek şiir, bahsi geçen perspektiften hareketle incelenmiştir. Edebiyat eleştirisinde yeni kabul edilebilecek bu metod, bahsi geçen fotoğrafik şiirlerin incelenmesi hususunda ufuk açıcı olacaktır. Kitapta tasnif edilen üç şiir çeşidi, Türk şiirinde daha önce somut ya da görsel şiir olarak tanımlanan şiirler kadar- en azından muhteva ve yazılma tekniği açısından- farklı bir yerde durmaktadır. Görselliği ya da fotoğrafı ön plana çıkaran bu tür şiirlerin, böyle bir metotla incelenmesi, bu metinlerin Türk şiirindeki yerinin tespiti ve anlaşılması noktasında önemlidir.